A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2022. április 7.*

„Előzetes döntéshozatal – Államok által nyújtott támogatások – Kisvízerőművek építésére vonatkozó támogatási programok – Elektromos hálózattal nem rendelkező havasi és menedékházak – Az Európai Bizottság általi engedélyezés – Lejárat”

A C-102/21. és C-103/21. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott két előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket a Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (közigazgatási bíróság, Bolzano megye autonóm tanácsa, Olaszország) a Bírósághoz 2021. február 18-án érkezett 2021. február 9-i határozataival terjesztett elő a

KW (C-102/21),

SG (C-103/21)

és

az **Autonome Provinz Bozen**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: S. Rodin tanácselnök, J.-C. Bonichot (előadó) és O. Spineanu-Matei bírák,

főtanácsnok: L. Medina,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– KW képviseletében S. Pittracher és H. Wild Rechtsanwälte,

– SG képviseletében M. Durnwalder Rechtsanwalt,

* Az eljárás nyelve: német.

– az Európai Bizottság képviseletében A. Bouchagiar, C. Kovács és C-M. Carrega, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdése c) pontjának és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet (HL 2015. L 248., 9. o.) 20. cikkének, valamint az SA.32113 (2010/N) – Olaszország: Energiamegtakarítással, távfűtési rendszerekkel és Alto-Adige/Dél-Tirol távoli területeinek villamosításával kapcsolatos támogatási programok elnevezésű állami támogatásról szóló, 2012. július 25-i C(2012) 5048 final bizottsági határozat (HL 2013. C 1., 7. o.; a továbbiakban: 2012. július 25-i bizottsági határozat) értelmezésére vonatkoznak.

2 E kérelmeket az egyrészről KW (C-102/21. sz. ügy) és SG (C-103/21. sz. ügy), másrészről az Autonome Provinz Bozen (Bolzano autonóm megye, Olaszország) között az utóbbi által a 2012. július 25-i bizottsági határozattal engedélyezett támogatási program (a továbbiakban: vitatott támogatási program) alapján kisvízerőművek építéséhez nyújtott támogatások visszatérítése tárgyában folyamatban lévő jogvitákban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az (EU) 651/2014 rendelet

3 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló, 2014. június 17-i 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL 2014. L 187., 1. o.; helyesbítés: HL 2016. L 149., 8. o.) „Megújuló energia támogatására irányuló beruházási támogatás” című 41. cikke a következőket írja elő:

„(1) A megújuló energia támogatására irányuló beruházási támogatás a Szerződés 107. cikkének (3) bekezdése szerint összeegyeztethető a belső piaccal, és mentesül a Szerződés 108. cikkének (3) bekezdésében előírt bejelentési kötelezettség alól, feltéve, hogy teljesülnek az e cikkben és az I. fejezetben rögzített feltételek.

[…]

(7) A támogatási intenzitás nem haladhatja meg a következő mértéket:

a) az elszámolható költségek 45%-a, amennyiben az elszámolható költségek nagyságát a (6) bekezdés a) vagy b) pontja alapján állapítják meg;

b) az elszámolható költségek 30%-a, amennyiben az elszámolható költségek nagyságát a (6) bekezdés c) pontja alapján állapítják meg.

(8) A támogatási intenzitás kisvállalkozásoknak nyújtott támogatás esetében 20 százalékponttal, középvállalkozásoknak nyújtott támogatás esetében pedig 10 százalékponttal növelhető.

[…]”

A 2015/1589 rendelet

4 A 2015/1589 rendelet (28) preambulumbekezdése értelmében:

„A támogatással való visszaélés hasonló hatással lehet a belső piac működésére, mint a jogellenes támogatás, és így hasonló eljárások szerint kell kezelni. A jogellenes támogatástól eltérően az a támogatás, amellyel visszaéltek, olyan támogatás, amelyet a Bizottság korábban jóváhagyott. Ezért a Bizottság nem alkalmazhatja a visszatérítési rendelkezést a támogatással való visszaélés esetén.”

5 A 2015/1589 rendelet „Fogalommeghatározások” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

[…]

b) »létező támogatás«:

[…]

ii. engedélyezett támogatás, azaz olyan támogatási programok és egyedi támogatások, amelyeket a Bizottság vagy a Tanács engedélyezett;

[…]

c) »új támogatás«: olyan támogatás, azaz támogatási program és egyedi támogatás, amely nem létező támogatás, beleértve a létező támogatások módosítását is;

[…]

f) »jogellenes támogatás«: olyan új támogatás, amelyet [az EUMSZ 108. cikk] (3) bekezdésének megsértésével vezettek be;

g) »támogatással való visszaélés«: a kedvezményezett a támogatást [az (EUMSZ 108. cikk) alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet,

1. kötet, 339. o.)] 4. cikkének (3) bekezdése, vagy 7. cikkének (3) vagy (4) bekezdése vagy e rendelet 4. cikkének (3) bekezdése vagy 9. cikkének (3) vagy (4) bekezdése szerint hozott határozatok megsértésével használja fel;

[…]”

6 E rendeletnek „A bejelentés előzetes vizsgálata és a Bizottság határozatai” című 4. cikkének (3) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Amennyiben az előzetes vizsgálatot követően a Bizottság úgy találja, hogy nem merült fel kétség a bejelentett intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségét illetően, és amennyiben az az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, a Bizottság úgy határoz, hogy az intézkedés összeegyeztethető a belső piaccal (a továbbiakban: kifogást nem tartalmazó határozat). A határozat megjelöli, hogy az [Európai Unió működéséről szóló szerződésben] szereplő melyik kivétel került alkalmazásra.”

7 A fent említett rendeletnek „A támogatás felfüggesztéséről vagy ideiglenes visszatérítéséről szóló rendelkezés” című 13. cikkének (2) bekezdése kimondja:

„A Bizottság miután lehetőséget biztosított az érintett tagállamnak észrevételei megtételére, olyan határozatot hozhat, amely megköveteli a jogellenes támogatások ideiglenes visszatérítését [helyesen: amely a jogellenesen nyújtott támogatás ideiglenes visszatéríttetésére szólítja fel a tagállamot], amíg a Bizottság határozatot nem hoz a támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségéről (a továbbiakban: visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] rendelkezés), amennyiben a következő feltételek mindegyike teljesül:

[…]

[…]”

8 Ugyanezen rendeletnek „A támogatás visszatérítése” [helyesen: visszatéríttetése] című 16. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére (a továbbiakban: visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] határozat). A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését [helyesen: visszatéríttetését], amennyiben az ellentétes az uniós jog valamelyik általános elvével.”

9 A 2015/1589 rendeletnek „A támogatással való visszaélés” című 20. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A 28. cikk sérelme nélkül, a támogatással való visszaélés esetén a Bizottság a 4. cikk (4) bekezdése értelmében hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményezhet. A 6–9. cikk, a 11. és 12. cikk, a 13. cikk (1) bekezdése és a 14–17. cikk értelemszerűen alkalmazandó.”

Az olasz jog

10 A vitatott támogatási program a 2010. július 7-i Landesgesetz nr. 9 – Bestimmungen im Bereich der Energieeinsparung, der erneuerbaren Energiequellen und des Klimaschutzes (az energiamegtakarításra, a megújuló energiaforrásokra és az éghajlat védelmére vonatkozó rendelkezésekről szóló 9. sz. megyei törvény) rendelkezésein alapul, amely többek között a beruházási költségek legfeljebb 80%-áig terjedő támogatás nyújtásáról rendelkezik a megújuló energiaforrásokból származó villamos energia saját fogyasztásra történő előállítására szolgáló kisvízerőművek építéséhez, amennyiben a földrajzi fekvés miatt a villamosenergia-hálózathoz való csatlakozás megfelelő műszaki és pénzügyi erőfeszítés nélkül nem valósítható meg.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 2010. december 17-én az Olasz Köztársaság az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése alapján bejelentette a Bizottságnak a vitatott támogatási programot. A Bizottság 2012. július 25-i határozatával engedélyezte e programot.

A C-102/21. sz. ügy

12 KW a Bolzano autonóm megye hegyvidéki területén található havasi legelő tulajdonosa, amely földrajzi fekvése miatt nincs csatlakoztatva a közcélú villamosenergia-hálózathoz.

13 2018. január 29-i rendeletével Bolzano autonóm megye a vitatott támogatási rendszer alapján 146 634 euró támogatást ítélt oda KW részére, amely a villamos energia saját fogyasztásra történő előállítására szolgáló kisvízerőmű építésére irányuló projekt támogatható költségei 80%-ának felelt meg.

14 Ezt követően Bolzano autonóm megye arról tájékoztatta KW-t, hogy mivel a vitatott támogatási program 2016. december 31-én lejárt, a projektjére vonatkozó támogatás odaítélésének meg kell felelnie a 651/2014 rendeletnek, amely a támogatások engedélyezett mértékét a támogatható költségek 65%-ában korlátozza.

15 2020. január 27-i rendeletével Bolzano autonóm megye részben visszavonta a KW részére nyújtott támogatásról szóló határozatát, és e támogatás összegét a 651/2014 rendelet alapján 113 257,09 euróra csökkentette.

16 2020. február 14-én Bolzano autonóm megye KW-től a többletként kapott támogatás kamatokkal növelt összegének visszatérítését kérte.

17 KW ezen intézkedések megsemmisítése iránti kérelmet nyújtott be a Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozenhez (közigazgatási bíróság, Bolzano megye autonóm tanácsa, Olaszország).

18 E bíróság úgy véli, hogy az alapeljárás azt a kérdést veti fel, hogy a KW részére nyújtott támogatás az állami támogatásokra vonatkozó uniós jog értelmében vett „létező” támogatásnak minősül-e. E kérdés megválaszolása érdekében meg kell határozni, hogy e támogatás nyújtásának időpontjában hatályos volt-e még a vitatott támogatási programnak a 2012. július 25-i bizottsági határozatból eredő engedélyezése.

19 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy amennyiben nem ez a helyzet, a KW részére nyújtott támogatás a támogatással való visszaélés esetét képezi, és így meg kell határozni, hogy a 2015/1589 rendelet 20. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy a Bizottság köteles annak visszatéríttetését kérni.

20 Hozzáteszi, hogy azt is meg kell vizsgálni, hogy a KW részére nyújtott támogatás az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető-e.

21 E körülmények között a Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (közigazgatási bíróság, Bolzano megye autonóm tanácsa) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„(1) Lejárt-e 2016. december 31-én a Bizottság [2012. július 25-i] határozatával engedélyezett, magas alpesi területen fekvő azon havasi és menedékházak részére megújuló energiaforrásokból saját használatra villamos energiát termelő kisvízerőművek építésére igénybe vehető 80%-os mértékű támogatás, amelyek esetében az áramhálózathoz való csatlakozás arányos műszaki és pénzügyi ráfordítással nem valósítható meg?

2) Az előző kérdésre adott igenlő válasz esetén:
a) Úgy kell-e értelmezni [a 2015/1589 rendelet] 20. cikkét, hogy visszaélésszerűen felhasznált támogatás esetén a tagállami hatóság eljárását megelőzően a Bizottságnak visszatérítettési határozatot kell hoznia?
b) Az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében összeegyeztethető-e az említett támogatás a belső piaccal, mivel egyes gazdasági területek fejlődésének előmozdítását célozza, vagy pedig alkalmas a verseny torzítására és a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására?”

A C-103/21. sz. ügy

22 SG a Bolzano autonóm megye hegyvidéki területén található havasi legelő tulajdonosa, amely földrajzi fekvése miatt nincs csatlakoztatva a közcélú villamosenergia-hálózathoz.

23 2018. augusztus 31-i rendeletével Bolzano autonóm megye a vitatott támogatási rendszer alapján 115 011 euró támogatást ítélt oda SG részére, amely a villamos energia saját fogyasztásra történő előállítására szolgáló kisvízerőmű építésére irányuló projekt támogatható költségei 80%-ának felelt meg.

24 2020. április 27-i rendeletével Bolzano autonóm megye részben visszavonta az SG-nek nyújtandó támogatásról szóló határozatot azzal az indokkal, hogy a vitatott támogatási program 2016. december 31-én lejárt. Újra kiszámította azon támogatás összegét, amelyre SG a 651/2014 rendeletben előírt odaítélési szempontok alapján jogosult, azaz 92 604 euró összeget, és azt követelte SG-től, hogy térítse vissza a többletként kapott, kamatokkal növelt összeget.

25 SG ezen intézkedések megsemmisítése iránti kérelmet nyújtott be a Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozenhez (közigazgatási bíróság, Bolzano megye autonóm tanácsa).

26 E bíróság úgy véli, hogy az ügy a C-102/21. sz. ügyben szereplőkkel azonos jogi kérdéseket vet fel.

27 E körülmények között a Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (közigazgatási bíróság, Bolzano megye autonóm tanácsa) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„(1) Lejárt-e 2016. december 31-én a Bizottság [2012. július 25-i] határozatával engedélyezett, magas alpesi területen fekvő azon havasi és menedékházak részére megújuló energiaforrásokból saját használatra villamos energiát termelő kisvízerőművek építésére igénybe vehető 80%-os mértékű támogatás, amelyek esetében az áramhálózathoz való csatlakozás arányos műszaki és pénzügyi ráfordítással nem valósítható meg?

2) Az előző kérdésre adott igenlő válasz esetén:
a) Vizsgálandó továbbá, hogy úgy kell e értelmezni [a 2015/1589] rendelet 20. cikkét, hogy visszaélésszerűen felhasznált támogatás esetén a tagállami hatóság eljárását megelőzően a Bizottságnak visszatérítettési határozatot kell hoznia?
b) Meg kell-e vizsgálni, hogy az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében összeegyeztethető-e az említett támogatás a belső piaccal, mivel egyes gazdasági területek fejlődésének előmozdítását célozza, vagy pedig alkalmas a verseny torzítására és a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására?”

A C-102/21. és C-103/21. sz. ügyek egyesítéséről

28 A Bíróság elnöke a 2021. március 17-i határozatával az eljárás írásbeli és a szóbeli szakaszának lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából egyesítette a C-102/21. és C-103/21. sz. ügyeket.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

29 Előzetesen meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések abból az előfeltevésből indulnak ki, amely szerint az alapügyekben szóban forgó támogatások az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásoknak minősülnek, továbbá részben összeegyeztethetők a 651/2014 rendelettel. Úgy tűnik, hogy ezenkívül abból az elvből indul ki, hogy azokra a *de minimis* szabályt nem kell alkalmazni, amely kérdést meg kell vizsgálni.

Az első kérdésről

30 A C-102/21. és C-103/21. sz. ügyekben előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2012. július 25-i bizottsági határozatából eredő vitatott támogatási program engedélye hatályos volt-e még, amikor a Bolzano autonóm megye KW és az SG részére támogatásokat nyújtott (a továbbiakban: az alapügy tárgyát képező támogatások).

31 A 2012. július 25-i bizottsági határozat „Időtartam és költségvetés” című 2.2. pontjában pontosítja, hogy a vitatott támogatási program értelmében a „2011–2016-os” időszak során összesen 187,25 millió euró kerül odaítélésre. Ezenkívül e határozatnak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* 2013. január 4-én közzétett összefoglalójában szerepel, hogy az említett program „időtartama” 2016. december 31-ig terjedt.

32 Ebből következik, hogy a vitatott támogatási programot a 2012. július 25-i bizottsági határozat 2017. január 1-jétől már nem engedélyezte.

33 Ezenkívül a Bíróság rendelkezésére álló iratanyagból kitűnik, hogy ugyanezen támogatási programot a Bizottság ezen időpontot követően nem engedélyezte újra.

34 Egyébiránt nem vitatott, hogy Bolzano autonóm megye 2016. december 31. után nyújtotta az alapügyben szóban forgó támogatásokat.

35 Az első kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a 2012. július 25-i bizottsági határozatából eredő vitatott támogatási program engedélye már nem volt hatályos, amikor Bolzano autonóm megye az alapügyben szóban forgó támogatásokat nyújtotta.

A második kérdésről

36 A C-102/21. és C-103/21. sz. ügyben előterjesztett második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/1589 rendelet 20. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy támogatással való visszaélés esetén a Bizottságnak kell az érintett tagállamtól a támogatás visszatéríttetését kérnie.

37 Amint azt a Bizottság állította, meg kell állapítani, hogy e programot engedélyező bizottsági határozat lejártát követően valamely támogatási program keretében nyújtott egyedi támogatások nem minősülnek a 2015/1589 rendelet 1. cikkének g) pontja értelmében vett „támogatással való visszaélésnek”.

38 A 2015/1589 rendelet 1. cikkének g) pontja ugyanis azokra a helyzetekre utal, amelyekben a kedvezményezett a támogatást az e rendelet 4. cikkének (3) bekezdése vagy 9. cikkének (3) vagy (4) bekezdése, illetve a 659/1999 rendelet 4. cikkének (3) bekezdése vagy 7. cikkének (3) és (4) bekezdése alapján hozott határozat megsértésével használja fel, amely rendelkezések külön-külön a kifogást nem tartalmazó határozatokra, a megengedő határozatokra vagy a feltételt megállapító határozatokra vonatkoznak.

39 Márpedig a jelen ügyben az első kérdésre adott válaszból következik, hogy a 2012. július 25-i bizottsági határozat 2016. december 31. után már nem volt alkalmazható, és hogy a szóban forgó támogatási programra ezen időpontot követően nem vonatkozott új engedély.

40 E körülmény elegendő annak megállapításához, hogy az alapügyben szóban forgó támogatásokat nem lehet úgy tekinteni, hogy azokkal a címzettjeik visszaéltek.

41 Hozzá kell tenni, hogy még ha bizonyítottnak is vesszük azt a körülményt, hogy a vitatott támogatási programot 2016. december 31-én túli időtartamra meghosszabbították, az nem meghatározó, mivel valamely létező támogatási program meghosszabbítása a meghosszabbított programtól elkülönülő új támogatást képez (lásd ebben az értelemben: 2013. december 4-i Bizottság kontra Tanács ítélet, C-111/10, EU:C:2013:785, 58. pont).

42 Következésképpen az olyan támogatásokat, mint amelyekről az alapügyben szó van, olyan új támogatásoknak kell tekinteni, amelyek – mivel azokat az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának megsértésével nyújtották – a 2015/1589 rendelet 1. cikkének f) pontja értelmében vett „jogellenes támogatásnak” minősülnek.

43 Következésképpen, annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos választ lehessen adni, a második kérdést újra kell fogalmazni oly módon, hogy az valójában arra a kérdésre vonatkozzon, hogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a Bizottságnak kell az érintett tagállamtól a 2015/1589 rendelet 1. cikkének f) pontja értelmében vett jogellenes támogatás visszatéríttetését kérnie.

44 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a tervezett támogatások végrehajtásának az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének utolsó mondatában foglalt tilalma közvetlen hatállyal bír, és hogy az e rendelkezésben rögzített végrehajtási tilalom azonnal alkalmazandó valamennyi olyan támogatásra, amelyet bejelentés nélkül hajtanak végre (lásd ebben az értelemben: 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet, C-349/17, EU:C:2019:172, 88. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 A Bíróság ez alapján megállapította, hogy a nemzeti bíróságoknak biztosítaniuk kell, hogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának megsértéséből eredő valamennyi következményt a nemzeti joguknak megfelelően megállapítsák, különösen mind a végrehajtásra vonatkozó jogi aktusok érvényességét, mind az e rendelkezés megsértésével nyújtott pénzügyi támogatások visszatérítttetését illetően, következésképpen a nemzeti bíróságok tevékenységének az a célja, hogy a támogatások végrehajtása jogellenességének orvoslására alkalmas intézkedéseket hozzanak annak érdekében, hogy a kedvezményezett ne őrizhesse meg a támogatás feletti rendelkezés jogát a bizottsági határozat meghozataláig hátralévő idő alatt (2019. március 5-i Eesti pagar ítélet, C-349/17, EU:C:2019:172, 89. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 Hozzá kell tenni, hogy az uniós jog mindazon rendelkezései, amelyek megfelelnek a közvetlen hatály fennállásához szükséges feltételeknek, kötelezők a tagállamok minden hatóságára, vagyis nemcsak a nemzeti bíróságokra, hanem minden közigazgatási szervre is, beleértve a decentralizált hatóságokat is, és e hatóságok kötelesek azokat alkalmazni (lásd ebben az értelemben: 1989. június 22-i Costanzo ítélet, 103/88, EU:C:1989:256, 31. pont; 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet, C-349/17, 90. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint ugyanis az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott nemzeti közigazgatási hatóság vagy bíróság köteles biztosítani e rendelkezések teljes érvényesülését (2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet, C-349/17, EU:C:2019:172, 91. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 Ebből következik, hogy amennyiben valamely nemzeti hatóság megállapítja, hogy valamely támogatást az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának megsértésével nyújtottak, saját kezdeményezésére vissza kell téríttetnie a jogellenesen nyújtott támogatást (lásd ebben az értelemben: 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet, C-349/17, EU:C:2019:172, 92. pont).

49 Hozzá kell tenni, hogy ilyen esetben főszabály szerint semmi sem tiltja, hogy az érintett tagállam megállapítsa, hogy csak a támogatás azon részét kell visszatéríteni, amely nem felel meg a 651/2014 rendeletben rögzített kritériumoknak.

50 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az állami támogatások ellenőrzésének a Szerződés által kialakított rendszerében a nemzeti bíróságok és a Bizottság egymást kiegészítő, de egymástól elkülönülő szerepeket látnak el (2019. május 2-i A-Fonds ítélet, C-598/17, EU:C:2019:352, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 A Bizottság tehát nem írhatja elő valamely támogatás visszatéríttetését kizárólag annak jogellenessége miatt, következésképpen el kell végeznie e támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének teljes körű értékelését, függetlenül attól, hogy az előzetes engedély nélküli végrehajtás tilalmát tiszteletben tartották-e, vagy sem (lásd ebben az értelemben: 1990. február 14-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-301/87, EU:C:1990:67, 17–23. pont), azzal hogy a 2015/1589 rendelet 13. cikkének (2) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi számára, hogy elrendelje a jogellenesen nyújtott támogatás ideiglenes visszatéríttetését addig, amíg nem határoz annak a belső piaccal való összeegyeztethetőségéről.

52 A fentiekből következően a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy nem a Bizottságnak kell az érintett tagállamtól a 2015/1589 rendelet 1. cikkének f) pontja értelmében vett jogellenes támogatás visszatéríttetését kérnie.

A harmadik kérdésről

53 A C-102/21. és C-103/21. sz. ügyekben előterjesztett harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az alapügyben szóban forgó támogatások az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében összeegyeztethetők-e a belső piaccal, mivel „egyes gazdasági területek fejlődésének előmozdítását célozzák”, vagy pedig „alkalmasak a verseny torzítására és a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására”.

54 E kérdés szövegéből azonban nem tűnik ki egyértelműen, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azon kérdésre való hivatkozásával, hogy az alapeljárásokban szóban forgó támogatások „alkalmasak-e a verseny torzítására és a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására”, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésére hivatkozik-e, amely az állami támogatások elvi tilalmát írja elő, vagy az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontjára, amely kimondja, hogy a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az ilyen támogatás „nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekkel ellentétes mértékben”.

55 Mindenesetre az ezen ügyekben a Bírósághoz benyújtott iratok nem tartalmaznak olyan ténybeli információkat, amelyek lehetővé teszik a számára, hogy a kérdést előterjesztő bíróság részére hasznos iránymutatást adjon az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében szereplő, a verseny torzulására és a tagállamok közötti kereskedelem érintettségére vonatkozó kritériumok alkalmazásával kapcsolatban, mivel a C-102/21. sz. ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban említett azon egyedüli körülmény, amely szerint a finanszírozott kiserőmű által előállított villamos energia kizárólag a magánszemély személyes fogyasztására szolgál majd, önmagában semmi esetre sem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a fenti kritériumok teljesülnek-e, vagy sem.

56 Következésképpen az ilyen kérdést elfogadhatatlannak kell tekinteni.

57 Az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontját illetően emlékeztetni kell arra, hogy az előzetes döntéshozatalra utalást nem az általános vagy hipotetikus kérdésekkel kapcsolatos tanácsadó vélemények megfogalmazása indokolja, hanem az uniós jogot érintő jogvita tényleges megoldásának szükségessége (2019. október 3-i A és társai ítélet, C-70/18, EU:C:2019:823, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint nemzeti bíróságok ugyanis nem rendelkeznek hatáskörrel arra, hogy valamely állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségéről döntsenek (lásd ebben az értelemben: 2016. október 26-i DEI és Bizottság kontra Alouminion tis Ellados ítélet, EU:C:2016:797, 96. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

59 A támogatási intézkedések belső piaccal való összeegyeztethetőségének mérlegelése ugyanis az uniós bíróságok ellenőrzése mellett eljáró Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik, míg a nemzeti bíróságok a jogalanyok jogainak megóvását biztosítják az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének utolsó mondatában előírt azon kötelezettség megsértése esetében, amely szerint az állami támogatásokat előzetesen be kell jelenti a Bizottságnak (lásd e tekintetben: 2019. május 2-i A-Fonds ítélet, EU:C:2019:352, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

60 Ebből következik, hogy az a kérdés, hogy az alapügyekben szóban forgó támogatások az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében összeegyeztethetők-e a belső piaccal, nem tűnik szükségesnek az alapjogviták eldöntéséhez, és ezért azt elfogadhatatlannak kell tekinteni.

A költségekről

61 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az SA.32113 (2010/N) – Olaszország: Energiamegtakarítással, távfűtési rendszerekkel és az Alto-Adige/Dél-Tirol távoli területeinek villamosításával kapcsolatos támogatási programok elnevezésű állami támogatásról szóló, 2012. július 25-i C(2012) 5048 final bizottsági határozatból eredő, kisvízerőművek építéséhez nyújtott támogatásokra vonatkozó támogatási program engedélye már nem volt hatályos, amikor az Autonome Provinz Bozen (Bolzano autonóm megye, Olaszország) KW és SG részére támogatásokat nyújtott.**

2) **Az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy nem az Európai Bizottságnak kell az érintett tagállamtól az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 1. cikkének f) pontja értelmében vett jogellenes támogatás visszatéríttetését kérnie.**

Aláírások